

Beslutningsforslag nr. B 32

Folketinget 2010-11

Fremsat den 1. december 2010 af Liselott Blixt (DF), Anita Christensen (DF), René Christensen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Karin Nødgaard (DF) og Peter Skaarup (DF)

Forslag til folketingsbeslutning om en national målsætning for antal organdonorer

Folketinget opfordrer regeringen til at udarbejde en national målsætning for antal organdonorer. Målsætningen skal styrke den nationale indsats, sådan at det inden for en overskuelig fremtid bliver muligt at fjerne ventelisterne til organtransplantation.

Målsætningen skal føre til følgende resultater:

1) Vedtagelse af en realistisk, men samtidig tilstrækkeligt ambitiøs handlingsplan til at løse ventelisteproblematik-

ken. En målsætning på 25 organdonorer (ved mors) pr. million indbyggere vil opfylde disse kriterier.

- 2) En klarlægning af det eksisterende donorpotentiale i Danmark.
- 3) En minimering af tabet af egnede donororganer.
- 4) En styrkelse af det arbejde, der allerede udføres af Dansk Center for Organdonation.

Bemærkninger til forslaget

Til trods for, at der i 2009 blev foretaget 327 organtransplantationer, det højeste antal nogensinde, står der stadigvæk 553 patienter på venteliste til en transplantation i Danmark. Patienterne på venteliste kommer i snit til at vente i knap 4 år, sådan som situationen er lige nu. I 2009 døde 63 danske patienter på venteliste. Til sammenligning døde i resten af Skandinavien i alt 83 patienter på venteliste til en organtransplantation.

Forslaget om en national målsætning for antal organdonorer er inspireret af erfaringer fra Norge, Spanien og Østrig. Fælles for de tre lande er, at de har vedtaget en national målsætning for antal organdonorer pr. million indbyggere. Desuden viser erfaringerne fra de tre lande, at vedtagelse af en national målsætning for antal organdonorer pr. million indbyggere har været en tungtvejende årsag til, at man i de tre lande stort set ingen venteliste har til organtransplantation.

Effekten af en national målsætning har været, at der er blevet sendt et tydeligt signal om, at man fra politisk hold giver høj prioritet til donations- og transplantationsområdet. Der skabes således en incitamentsstruktur, hvor det politiske signal omsættes i konkret handling. I Spanien, Norge og Østrig har det konkret betydet, at man har opbygget en organisation i sundhedsvæsenet, der effektivt identificerer mulige organdonorer og sikre, at tabet af egnede organer minimeres, at man uddanner personale, der kan tage hånd om de pårørende i de situationer, hvor der erklæres hjernedød og spørgsmålet om organdonation er relevant, og at man har skabt en bevidsthed i befolkningen om vigtigheden af emnet.

I en dansk kontekst kan der drages en parallel til hjerteområdet og kræftområdet, hvor en stærk politisk vilje til at forbedre behandlingen har båret frugt.

Donorer

Erfaringerne fra Norge har været væsentlige for forslaget om en dansk målsætning på 25 organdonorer pr. million indbyggere. Baggrunden er selvsagt, at Norge demografisk og i forhold til opbygning af sundhedssystemet minder meget om Danmark.

I Norge vedtog man i 2007 en national målsætning om 30 organdonorer pr. million indbyggere. Denne målsætning inkluderer transplantationer fra levende donorer, og man har i Norge valgt en strategi, der lægger mere vægt på transplantation fra levende donorer, end man ser i mange andre lande.

Pårørende

Når en patient er hjernedød og vedkommendes holdning til organdonation er ukendt, står de pårørende i en situation, hvor de midt i sorgen skal tage stilling til, om afdødes organer må udtages til transplantation. Denne situation er selvsagt stærkt belastende for de pårørende. Det er derfor afgørende, at man i sundhedsvæsenet evner at tage hånd om de pårørende på en måde, så de hjælpes til at tage en beslutning, de har det godt med nu og i fremtiden.

I Spanien, Norge og Østrig har en af effekterne af en national målsætning for antal organdonorer som allerede nævnt

været, at man i sundhedsvæsenet har uddannet personale med særlige kompetencer i forhold til de vanskelige samtaler med de pårørende.

I Danmark er Dansk Center for Organdonation allerede i gang med at uddanne det personale, der skal hjælpe de pårørende til at tage en beslutning, de har det godt med nu og i fremtiden. I forhold til de pårørende lægger forslaget om en national målsætning for antal organdonorer derfor udelukkende op til en yderligere styrkelse af det arbejde, der allerede udføres af Dansk Center for Organdonation.

Formodet samtykke

Indførelse af formodet samtykke i Danmark har flere gange været til debat, senest i 2008, hvor Det Ethiske Råd anbefalede, at man ikke indførte formodet samtykke i Danmark.

Det er vigtigt at pointere, at forslaget om vedtagelse af en national målsætning for antal afdøde organdonorer ikke forudsætter indførelse af formodet samtykke.

Den forudsætning, der er lagt til grund for forslaget om en national målsætning på 25 organdonorer pr. million indbyggere, er, at den kan opfyldes inden for de eksisterende lovgivningsmæssige rammer på donations- og transplantationsområdet.

Økonomi

Indførelsen af en national målsætning for organdonation har til formål at understøtte det igangværende arbejde i sundhedsvæsenet med organdonation. Forslaget vurderes ikke at medføre ekstra udgifter.

Bemærkninger til forslagets forventede resultater

Ad 1

Opfyldelse af en målsætning på 25 organdonorer (ved mors) pr. million indbyggere vil betyde, at der i Danmark skal opnås accept til udtagning af organer fra ca. 130 medicinsk egnede donorer om året. I 2009 blev der givet accept i 79 tilfælde.

Det forudsættes i forslaget, at en national målsætning om 25 organdonorer pr. million indbyggere kan opfyldes inden for de nuværende lovgivningsmæssige rammer på donations- og transplantationsområdet.

Opfyldelse af målsætningen sigter derfor kun mod en optimering af de eksisterende rammer inden for donations- og transplantationsområdet.

Ad 2

Ifølge Sundhedsstyrelsen konstateres 130 til 150 personer hjernedøde og medicinsk egnede til organtransplantation hvert år.

Skejby Sygehus foretog fra 2000 til 2002 en undersøgelse af transplantationsforholdene i Nordjyllands, Viborg, Ringkøbing og Århus Amter. Undersøgelsen viste bl.a., at man havde tilstrækkeligt med donorer, men at mange organer ikke

blev benyttet. I godt 20 pct. af tilfældene skyldes dette, at man ikke identificerede afdøde som mulig donor.

Der er god grund til at formode, at der stadig er et betydeligt uudnyttet donorpotentiale, fordi egnede donorer ikke identificeres. Fra 2006 til 2009 svingede raten for afdøde donorer i Region Nord- og Midtjylland mellem 12,6 pr. million indbyggere og 19,2 pr. million indbyggere. I Region Syddanmark svingede donorraten i samme periode mellem 6,8 og 9,9, mens donorraten i Region Hovedstaden og Region Sjælland svingede mellem 11,4 pr. million indbyggere og 13,9 million indbyggere. (Kilde: Scandiatransplant).

At der er udsving fra år til år inden for de enkelte regioner er ganske naturligt, men det er bemærkelsesværdigt, at man i Region Nord- og Midtjylland har haft den klart højeste donorrate alle år på nær 2007, og at man i Region Syddanmark har haft den klart laveste donorrate fra 2006 til 2009.

Det er ligeledes bemærkelsesværdigt, at man på Aalborg Sygehus fra 2008 til 2009 øgede antallet af afdøde donorer fra 5 til 11 på grund af en intern beslutning om at sætte fokus på donations- og transplantationsområdet.

Variationerne mellem regionerne viser, at der er et uudnyttet donorpotentiale, og erfaringerne fra Aalborg viser, at man kan optimere udnyttelsen af donorpotentialet, hvis man sætter fokus på området.

Vedtagelse af en national målsætning for antal organdonorer vil sende et klart signal til hele sundhedsvæsenet om, at identificering af egnede afdøde donorer, og optimering af udnyttelsen af donorpotentialet skal prioriteres højt.

Ad. 3

I 2009 blev der givet accept til udtagning af organer fra 79 hjernedøde patienter, som var medicinsk egnede til transplan-

tation. I 77 tilfælde blev udtagningen af organer foretaget. Tallene viser, at tabet af organer er minimalt, når først der er givet accept til udtagning.

Førnævnte undersøgelse fra Skejby Sygehus viste dog, at tabet af egnede organer i 50 pct. af tilfældene skyldtes, at pårørende sagde nej til organdonation.

Manglende evne fra personalets side til at tage hånd om de pårørende er en af de væsentligste forklaringer på, hvorfor så mange pårørende siger nej til organdonation.

Det bliver derfor blot endnu vigtigere, at personalet formår at hjælpe de pårørende til at tage en beslutning, de har det godt med nu og i fremtiden.

Ad 4

Dansk Center for Organdonation blev etableret i slutningen af 2007 og har allerede leveret gode resultater såsom implementering af national monitorering, uddannelse af organdonationsansvarlige nøglepersoner ved alle landets intensivafdelinger samt igangværende undersøgelse af personalets holdninger til organdonation og etablering af organdonationskorps.

Det ligger inden for centrets arbejdsområde at have fokus på identificering af egnede donorer, at have fokus på minimering af tab af egnede donororganer og i relation hertil at have fokus på uddannelse af personale, således at der tages hånd om de pårørende.

Vedtagelse af en national målsætning for antal organdonorer vil tydeliggøre, at det arbejde, Dansk Center for Organdonation udfører, har stor politisk bevågenhed, og sende et signal til hele sundhedsvæsenet om, at centerets arbejde har høj prioritet.

*Skriftlig fremsættelse***Liselott Blixt** (DF)

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en national målsætning for antal organdonorer

(Beslutningsforslag nr. B 32)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.